

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 4 ในการบริหารวิชาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รู้ถึงสภาพการบริหารวิชาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และความคาดหวังในระยะ 5 ปีข้างหน้าของสถานศึกษาตามกรอบและแนวคิดที่กำหนด คือ การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาที่เน้นความรู้คู่คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำสาระหลักสูตร การจัดโครงสร้างของหลักสูตร การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน การพัฒนาการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ ซึ่งจะนำเสนอโดยสรุปดังนี้

ในเรื่องการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าน่าจะมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รองลงมา คือการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การใช้กระบวนการกลุ่ม และการวิจัยในชั้นเรียน โดยในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าน่าจะมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รองลงมา คือ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่า น่าจะมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รองลงมา น่าจะจัดการเรียนการสอนโดยเน้นฝึกการปฏิบัติ การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สำหรับในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่า น่าจะมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รองลงมา น่าจะมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการทำวิจัยในชั้นเรียน

ในเรื่องการจัดการศึกษาที่เน้นความรู้คู่คุณธรรม พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้มีการจัดโครงการคนเก่ง การสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา น่าจะเป็น

การเข้าค่ายจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ และการตอบปัญหาธรรม โดยในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าน่าจะมีโครงการคนเก่ง การสอดแทรกคุณธรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา น่าจะเป็นการเข้าค่ายจริยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าน่าจะจัดให้มีโครงการคนเก่ง การสอดแทรกคุณธรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา น่าจะจัดให้มีโครงการเข้าค่ายจริยธรรม โครงการบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมตอบปัญหาธรรม สำหรับในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่ คาดหวังว่าน่าจะจัดโครงการคนเก่ง การสอดแทรกคุณธรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา จะนำนักเรียนไปปฏิบัติธรรมในศาสนสถาน (วัด, สุเหร่า)

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมตามความสนใจ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าน่าจะจัดให้มีชุมนุมคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ รองลงมา น่าจะจัดชุมนุมดนตรี ร้องเพลง นาฏศิลป์ ภาษาจีนกลาง ภาษาญี่ปุ่น และชุมนุมมัคคุเทศก์ ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการเผชิญสถานการณ์ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะนำทักษะกระบวนการคิดมาใช้ในเรียนรู้ให้กว้างขวางครบทุกชั้น การจัดการสอนแบบโครงงาน รองลงมา คาดหวังว่าน่าจะจัดตลาดนัดเพื่อให้มีการจำหน่ายพืชผลทุกวันศุกร์ การนำนักเรียนไปศึกษาระบบนิเวศวิทยาที่ป่าชายเลนและการฝึกพูดภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษา ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ และการส่งเสริมให้รักการอ่าน ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่า น่าจะจัดให้มีการฝึกพูดภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษา รองลงมา คือการนำนักเรียนไปศึกษาดูงาน การเรียนคอมพิวเตอร์ ช่างเชื่อมและบัดกรีโลหะ ช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า กิจกรรมยอดนักอ่าน และการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านการผสมผสานหรือบูรณาการความรู้ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะให้มีการทำแผนบูรณาการความรู้ ด้านการจัดสื่อและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่า น่าจะจัดนิทรรศการวิชาการ รองลงมา น่าจะจัดประกวดสื่อ การจัดเวทีผู้นำ การจำลองสถานการณ์ ด้านการจัดการเรียนรู้ให้เกิดในตลอดเวลาและสถานที่ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่า น่าจะมีการให้การบ้าน รองลงมา น่าจะมีการมอบหมายให้ทำรายงานและหาข่าวมานำเสนอในชั้นเรียน

ในการจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าน่าจะจัดให้มีอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รองลงมา น่าจะจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ และศูนย์กีฬา

ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าให้ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายควบคู่กับการทดสอบ

ในการจัดทำสาระของหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะจัดทำหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานได้เสร็จสิ้นทุกกลุ่มสาระและทุกชั้นที่เปิดสอน

ในการจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะจัดทำโครงสร้าง
หลักสูตรให้แล้วเสร็จทุกช่วงชั้น

ในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนผู้บริหารส่วนใหญ่ คาดหวังว่าจะจัดอบรมคอมพิวเตอร์
ให้แก่บุคคลในชุมชน รองลงมา น่าจะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนวิทยากรระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
การอบรมหลักสูตรระยะสั้น การตัดเย็บเสื้อผ้า และการจัดสถานที่จำหน่ายพืชผลให้คนในชุมชน
สัปดาห์ละครั้ง

ในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าน่าจะจัดให้มีการทำวิจัยใน
ชั้นเรียน

ในการประกันคุณภาพ ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังว่าโรงเรียนพร้อมที่จะรับการประเมิน
จากภายนอกในปีการศึกษา 2546

อภิปรายผล

ความคาดหวังในการบริหารวิชาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 ประเด็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่ ตามมาตรา 22 โรงเรียนสังกัดเทศบาลได้มีการ
กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ในกรณีของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านตลาดเก่า กำหนด
วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ว่า “ ผู้เรียนมีวินัย มีความรู้คู่คุณธรรม
นำกิจกรรม การกีฬาเด่น เป็นโรงเรียนของชุมชน ” ซึ่งถือเป็นความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน
ที่จะบริหารโรงเรียนที่จะจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นมา โดยมีโครงการหรือกิจกรรม
รองรับ ตามประเด็นที่กำหนด ได้แก่ การกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ นอกจากจะจัดการเรียนรู้ตาม
ที่หลักสูตรแล้ว จะต้องมีกิจกรรมหรือโครงการเสริมเพื่อเน้นย้ำให้ความคาดหวังดังกล่าวบรรลุผล
เช่น มีโครงการคนเก่ง (สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น .มปป.) ส่วนด้านความมีวินัย จะต้อง
กำหนดเป็นโครงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ผู้เรียน สำหรับด้านกีฬาเด่น จะจัดให้มี
กิจกรรมแข่งขันกีฬาภายในของโรงเรียน (กีฬาสี่) เพื่อรองรับในแต่ละด้าน ฉะนั้น ถ้าจะมองภาพ
อนาคตของโรงเรียนก็ต้องดูที่วิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545 : 6) ที่กล่าวว่า
สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคต

ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการบูรณาการความรู้ ตามมาตรา 24(4) เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารทุกโรงเรียน แสดงความคาดหวังว่า จะจัดให้มีแผนบูรณาการการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีดำเนินการ ทั้งที่สภาพความจริงโดยทั่วไป ความรู้ในแต่ละกลุ่มสาระจะไม่สามารถแยกอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อ่าง ชูทัฬห (ม.ป.ป. : 3) ที่กล่าวว่า ไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่สำเร็จรูป และสามารถแก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้บริหารหรือครูบางรายอาจดำเนินการอยู่แล้ว แต่ไม่เข้าใจว่าเป็นการสอนแบบบูรณาการ เช่น การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ แต่ไม่ได้มีการจัดทำเป็นแผนการสอนแบบบูรณาการ จึงเสนอแนะให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการสอนแบบบูรณาการให้แก่ผู้บริหารและครูอย่างถูกต้องและชัดเจน

ในด้านการจัดทำสาระหลักสูตรและการจัดโครงสร้างของหลักสูตร ตามมาตรา 27-28 ประเด็นที่น่าสนใจ คือผู้บริหารคาดหวังว่าภายใน 5 ปีข้างหน้าจะจัดทำสาระหลักสูตรและการจัดโครงสร้างของหลักสูตรเสร็จเรียบร้อย ทั้งที่เหลือเวลาอีกประมาณเดือนเศษ โรงเรียนยังไม่มีเอกสารหลักสูตรครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประคอง ชำดิษ (2539) ที่กล่าวว่า ปัญหาด้านวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ การขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ไม่มีการให้ความรู้แก่ครูและผู้บริหารให้เข้าใจเพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริ นมะหุต (2538) ที่กล่าวว่าด้านกรนิเทศงานวิชาการขาดความต่อเนื่องไม่จริงจังและขาดความรู้ด้านการนิเทศหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการจัดทำสาระของหลักสูตรและการจัดโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นเรื่องใหม่ที่ทั้งผู้บริหารและครูต้องรับผิดชอบ และขั้นตอนการจัดทำสาระหลักสูตรไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่มีการจัดอบรมเพียงแค่ 2-3 วันแล้วกลับไปทำได้เลย ซึ่งความจริงจะต้องมีการวางแผน ติดตามงานเป็นระยะ และที่สำคัญจะต้องมีผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งมีการกำหนดขั้นตอนการทำงานให้ชัดเจน ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดโครงสร้างหลักสูตร จัดทำสาระและผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปี และกำหนดเวลาเรียน จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และจัดทำผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545 : 3) สำหรับการจัดโครงสร้างของหลักสูตรก็เช่นเดียวกัน สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ รายปี ทั้งกำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน กำหนดเวลาแต่ละกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนรายปี

ส่วนด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อาจถือเป็นเรื่องใหญ่สำหรับโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการทั้งระบบ โดยมีมาตรฐานเป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติงานในโรงเรียน และต้องมีการจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เสียใหม่ มีร่องรอยสำหรับการตรวจสอบ ซึ่งในโรงเรียนบางแห่งได้มีการดำเนินการนานพอสมควร เช่น ที่โรงเรียนเทศบาลวัดจรัลธรรมซึ่งเดิมจะเข้าไปกรรมการประกันคุณภาพด้วยระบบ ISO 9002 ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้มากมายต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่สามารถทำให้โรงเรียนจัดทำรายงานประเมินตนเองได้ค่อนข้างรวดเร็วและมีการให้ความรู้และช่วยเหลือแก่โรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตการศึกษา 4 ได้อีกด้วย โดยแนะนำให้ทำงานระบบทีม จะสามารถผลักดันการจัดระบบประกันคุณภาพภายในได้ดี ที่สำคัญ คือ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบได้เหมาะสม การมีส่วนร่วมในการวางแผนของทีมงานการวางแผน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 53) กล่าวว่ายุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ของการประกันคุณภาพ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ยุทธศาสตร์การวางแผนกำกับดูแล และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจะพบว่าในเขตการศึกษา 4 จะมีการประชุมร่วมกัน ในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน ตั้งแต่การให้ความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนาเครื่องการประเมินการจัดทำรายงานการประเมินตนเองซึ่งมีการให้ความร่วมมืออย่างดีมาโดยตลอด ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอกใน พ.ศ. 2546

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ควรสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำสาระและโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และการจัดทำแผนบูรณาการการเรียนรู้ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งมีการติดตามผลเป็นระยะและควรมีการสร้างวิทยากรแกนนำระดับเขตการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. เทศบาล ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านทรัพยากรเพื่อผลักดันให้การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลควรมีคุณสมบัติ เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ด้านวิชาการ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542
4. ในอนาคตควรมีการกระจายอำนาจการบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ให้แก่สถานศึกษา

5. โรงเรียนสังกัดเทศบาลควรรักษาแนวทาง การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือฐานโรงเรียน (School Based Management : SBM) เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยสามารถลดขั้นตอนการทำงานซึ่งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลแต่ละเขตการศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวคิด
2. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงสร้างของหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลแต่ละเขตการศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวคิด
3. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเป็นรายโรงเรียน
4. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเป็นรายโรงเรียน โดยใช้การสัมภาษณ์